

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-159/21 - 1

Asia C-159/21

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

11.3.2021

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Fővárosi Törvényszék (Budapestin alioikeus, Unkari)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

27.1.2021

Valittaja:

GM

Vastapuolet:

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (ulkomaalaisasioista vastaava valtakunnallinen valvontaviranomainen)

Alkotmányvédelmi Hivatal (perustuslain turvaamisesta vastaava viranomainen)

Terrorelhárítási Központ (terrorismintorjuntakeskus)

Fővárosi Törvényszék (Budapestin alioikeus)

[– –] Fővárosi Törvényszék [– –] on turvapaikka-asiassa vireille pannussa hallintolainkäyttömenettelyssä, jossa valittajana on GM ([– –] Budapest [– –] ja vastapuolina **Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság** ([– –] Budapest [– –], ulkomaalaisasioista vastaava valtakunnallinen valvontaviranomainen, ensimmäinen vastapuoli, jäljempänä myös turvapaikkaviranomainen), **Alkotmányvédelmi Hivatal** ([– –] Budapest [– –], perustuslain turvaamisesta vastaava viranomainen, toinen vastapuoli) ja [– –] **Terrorelhárítási Központ** ([– –] Budapest [– –], terrorismintorjuntakeskus, kolmas vastapuoli), antanut seuraavan

välipäätöksen:

Fővárosi Törvényszék (Budapestin alioikeus, Unkari) pyytää Euroopan unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua eräiden kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä 26.6.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/32/EU (jäljempänä menettelydirektiivi) ja vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle, 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU (jäljempänä määrittelydirektiivi) säännösten tulkinnasta.

Fővárosi Törvényszék esittää Euroopan unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1. Onko menettelydirektiivin 11 artiklan 2 kohtaa, 12 artiklan 1 kohdan d alakohtaa ja 2 kohtaa, 23 artiklan 1 kohdan b alakohtaa sekä 45 artiklan 1 ja 3–5 kohtaa tulkittava Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artikla huomioon ottaen siten, että mikäli kyseessä on jokin kyseisen direktiivin 23 artiklan 1 kohdassa luetelluista kansalliseen turvallisuuteen liittyviin syihin perustuvasta poikkeustapauksesta, kansainvälistä suojelua koskevassa asiassa kansalliseen turvallisuuteen liittyviin syihin perustuvan hylkäävän päätöksen tai suojeluaseman poistamista koskevan päätöksen tehneellä jäsenvaltion viranomaisella ja tietojen luottamuksellisuudesta päättäneellä asiantuntijaviranomaisella on velvollisuus huolehtia siitä, että asianomaiselle turvapaikanhakijalle, pakolaiselle tai toissijaisen suojeluaseman saaneelle ulkomaalaiselle tai hänen lakisäätteiselle edustajalleen taataan joka tapauksessa oikeus tutustua tällaisiin syihin perustuvan päätöksen perusteena oleviin luottamuksellisiin tai turvallisuusluokiteltuihin tietoihin ja oikeus käyttää näitä tietoja päätöstä koskevassa menettelyssä siinä tapauksessa, **[alkup. s. 2]** että toimivaltainen viranomainen vetoaa siihen, että tietojen luovuttaminen on ristiriidassa kansalliseen turvallisuuteen liittyvien syiden kanssa?

2. Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi, miten on ymmärrettävä tällaisen päätöksen perusteena olevien luottamuksellisten syiden osalta niiden ”olennainen sisältö” menettelydirektiivin 23 artiklan 1 kohtaa ja 1 kohdan b alakohtaa sovellettaessa, perusoikeuskirjan 41 ja 47 artikla huomioon ottaen?

3. Onko määrittelydirektiivin 14 artiklan 4 kohdan a alakohtaa ja 17 artiklan 1 kohdan d alakohtaa sekä menettelydirektiivin 45 artiklan 1 kohdan a alakohtaa ja 3–4 kohtaa ja sen johdanto-osan 49 perustelukappaletta tulkittava siten, että niiden vastaiseksi on katsottava sellainen kansallinen lainsäädäntö, jonka perusteella pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman poistaminen tai tällaisen aseman epäminen voidaan tehdä sellaisen päätöksen nojalla, jota ei ole perusteltu ja jossa todetaan yksinomaan kansallisen turvallisuuden vaarantuminen tälle perusteluja

esittämättä vain automaattisella viittauksella asiantuntijaviranomaisen ehdottomaan ja velvoittavaan lausuntoon?

4. Onko menettelydirektiivin johdanto-osan 20 ja 34 perustelukappaletta, 4 artiklaa, 10 artiklan 2 kohtaa, 3 kohdan d alakohtaa ja määrittelydirektiivin 14 artiklan 4 kohdan a alakohtaa ja 17 artiklan 1 kohdan d alakohtaa tulkittava siten, että niiden vastaiseksi on katsottava sellainen kansallinen lainsäädäntö, jonka perusteella tällainen asiantuntijaviranomainen suorittaa aseman poissulkemisperusteiden tutkinnan ja tekee asiaratkaisun menettelyssä, joka ei ole menettelydirektiivin ja määrittelydirektiivin aineellisten ja menettelyllisten säännösten mukainen?

5. Onko määrittelydirektiivin 17 artiklan 1 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että sen vastaiseksi on katsottava sellaiseen olosuhteeseen tai rikokseen perustuva suojelun poissulkeminen, joka oli tiedossa ennen tällaisen aseman tunnustamista koskevan lainvoimaisen tuomion antamista/päätöksen tekemistä mutta jota ei katsottu poissulkemisperusteeksi pakolaisasemaa eikä toissijaista suojelua myönnettäessä?

Perustelut

I Riidan kohde ja merkitykselliset tosiseikat

Valittajana oleva Syyrian kansalainen haki turvapaikkaa vuonna 2005 suorittaessaan vankeusrangaistusta laajamittaisesta huumausainerikoksesta vuonna 2002 annetun lainvoimaisen rikostuomion perusteella. Hänelle myönnettiin turvapaikka [(befogadott – Unkarin lainsäädännön mukainen kansallinen suojeluasema, joka merkitsee palautuskiellon soveltamista)], mutta hän menetti tämän aseman siihen kohdistetussa uudessa käsittelyssä vuonna 2010 tehdyllä päätöksellä, joka vahvistettiin tuomioistuimen tuomiolla. Valittaja teki vuonna 2011 uuden hakemuksen pakolaisaseman myöntämiseksi, ja Fővárosi Törvényszék [alkup. s. 3] myönsi hänelle 29.6.2012 antamallaan tuomiolla ”sur place” turvapaikan. Tämän jälkeen vuonna 2019 aloitettiin viran puolesta hallinnollinen menettely kyseisen pakolaisaseman poistamiseksi, [ja] tämä mainittuun hallintopäätökseen (15.7.2019 tehty päätös [– –]) kohdistettu muutoksenhaku käsiteltiin ennakkoratkaisua pyytävässä tuomioistuimessa toimitetussa hallintolainkäyttömenettelyssä, jossa valittajan turvapaikka poistettiin. Menettelyssä vahvistettiin kuitenkin se, että palauttamiskieltoa oli sovellettava. Terrorismintorjuntakeskus (kolmas vastapuoli) ja perustuslain turvaamisesta vastaava viranomainen (toinen vastapuoli) katsoivat asiantuntijaviranomaisina antamassaan lausunnossa, että valittajan oleskelu Unkarissa vaaransi kansallisen turvallisuuden. Asiaa käsittelevä turvapaikkaviranomainen totesi edellisen perusteella, että valittajan tapauksessa vallitsivat olosuhteet, joiden perusteella pakolaisasema ja toissijainen suojeluasema oli suljettava pois.

II. Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

Oikeudenkäyntimenettelyn alussa **valittajan** oikeudenkäyntiasiamies pyysi, että Fővárosi Törvényszék pyytäisi ennakkoratkaisua unionin tuomioistuimelta esittäen, että hänellä ei lähtökohtaisesti ollut mahdollisuutta saada olennaiseen osaan niistä ”luottamuksellisista” tiedoista, joihin kansalliseen turvallisuuteen kohdistuva vaara perustui, ettei hän siinä tapauksessa, että näihin saataisiin mahdollisuus tutustua, voisi voimassa olevan lainsäädännön nojalla myöskään käyttää niitä oikeudenkäynnissä. Hän korosti, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä omaksutun tulkinnan mukaan turvapaikka-asioissa toimivaltaisen viranomaisen on arvioitava hakemukset tapauskohtaisesti, eikä se voi perustaa päätöstään pelkästään (kansalliseen turvallisuuteen liittyviin kysymyksiin erikoistuneen) asiantuntijaviranomaisen antamassa lausunnossa esitettyihin toteamuksiin. Valittaja katsoi lisäksi, että Unkarin lainsäädäntöön on ilman unionin oikeuden lupaa lisätty unionin oikeuden vastainen poissulkemisperuste niiden poissulkemisperusteiden joukkoon, jotka johtavat pakolaisaseman poistamiseen.

Toinen ja kolmas **vastapuoli** ovat asiantuntijaviranomaisina viitanneet toimittamisensa menettelyissä todettuihin olosuhteisiin, joita koskevat asiakirjat on turvallisuusluokiteltu, ja uudistavat lausuntonsa kansallisen turvallisuuden vaarantumisesta.

Turvapaikkaviranomainen on ensimmäisenä vastapuolena korostanut asiantuntijoiksi nimettyjen viranomaisten, jotka ovat asiassa toisena ja kolmantena vastapuolena, tekemiä johtopäätöksiä, joiden mukaan valittajan oleskelu Unkarin alueella vaarantaa kansallisen turvallisuuden. Tämän perusteella turvapaikkaviranomainen katsoo, ettei valittajalle voida myöntää pakolaisasemaa eikä toissijaista suojeluasemaa.

III Asian kannalta merkitykselliset oikeussäännöt

Unionin oikeus

[alkup. 4]

Ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen liittyvät unionin oikeussäännöt:

1. Menettelydirektiivin 11 artiklan 2 kohta, 12 artiklan 1 kohdan d alakohta ja 2 kohta, 23 artiklan 1 kohdan b alakohta ja 45 artiklan 1 ja 3–5 kohta
2. Perusoikeuskirja ja erityisesti sen 41 ja 47 artikla

Kolmanteen ja neljänteen kysymykseen liittyvät unionin oikeussäännöt:

1. Määrittelydirektiivi ja erityisesti 14 artiklan 4 kohdan a alakohta ja 17 artiklan 1 kohdan d alakohta
2. Menettelydirektiivi ja erityisesti sen 4 artikla, 10 artiklan 2 kohta ja 3 kohdan d alakohta, 45 artiklan 1 kohdan a alakohta, 3 ja 4 kohta sekä johdanto-osan 20, 34 ja 49 perustelukappale

Viidenteen kysymykseen liittyvät unionin oikeussäännöt:

Määrittelydirektiivin 17 artiklan 1 kohdan b alakohta

Unkarin oikeus

Ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen liittyvät Unkarin oikeussäännöt:

Turvapaikka-oikeudesta vuonna 2007 annetun lain nro LXXX (a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény; jäljempänä turvapaikkalaki) 57 §

(1) Tässä laissa säädetyissä menettelyissä asiantuntijaviranomainen antaa lausuntoja teknisistä kysymyksistä, joiden arviointi kuuluu sen toimivaltaan. [– –]

(3) Turvapaikka-asioissa toimivaltainen viranomainen ei voi poiketa asiantuntijaviranomaisen lausunnosta, jos sillä ei ole toimivaltaa tehdä päätöstä lausunnossa todetun perusteella [– –].

Turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta vuonna 2009 annetun lain nro CLV (a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény; jäljempänä turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta annettu laki) 3 §

1. Turvallisuusluokitellut tiedot:

a) kansallisen turvallisuuden perusteella turvallisuusluokitellut tiedot: turvallisuusluokituksella suojattavan yleisen edun piiriin kuuluvat ja tässä laissa vahvistetuissa sekä tämän lain nojalla annetuissa oikeussäännöissä määriteltyjen muotovaatimusten mukaisesti turvallisuusluokiteltavat tiedot, – ilmenemismuodostaan riippumatta, – joiden luokitukselta päättävä viranomainen on luokitusmenettelyssä todennut, että niiden julkaiseminen, luvaton hankkiminen, muuttaminen tai käyttö, luvattomalle henkilölle luovuttaminen ja epääminen luvan saaneelta henkilöltä luvan voimassaoloaikana loukkaa välittömästi turvallisuusluokituksella suojattavaa yleistä etua [alkup. s. 5] tai vaarantaa jonkin tällaisen edun (jäljempänä yhdessä: vahingoittaa) ja joiden julkaisemista ja joihin tutustumista se rajoittaa turvallisuusluokituksen puitteissa näiden tietojen sisällön perusteella; [– –]

[– –][määritelmät, joilla ei ole merkitystä käsiteltävässä asiassa]

Turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta annetun lain 11 §

(1) Asianomaisella on turvallisuusluokittelusta vastaavan viranomaisen luvalla ilman henkilökohtaista turvallisuusvaltuutusta oikeus saada tutustua kansallisen turvallisuuden vuoksi turvallisuusluokiteltuihin henkilötietoihinsa. Asianomaisella on ennen [edellä tarkoitettuihin] tietoihin tutustumista velvollisuus antaa kirjallinen luottamuksellisuutta koskeva sitoumus noudattaa kansallisen turvallisuuden vuoksi turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaa koskevia sääntöjä.

(2) Turvallisuusluokittelusta vastaavan viranomaisen on 15 päivän kuluessa asianomaisen hakemuksesta päätettävä, myöntääkö se luvan tutustua tietoihin. Viranomaisen on evättävä lupa, jos tietoihin tutustuminen vahingoittaa luokituksen perusteena olevaa yleistä etua. Viranomaisen on perusteltava luvan epääminen.

(3) Jos lupa evätään, asianomainen voi hakea muutosta tähän päätökseen hallintotuomioistuimelta. Jos tuomioistuin hyväksyy hakemuksen, se velvoittaa turvallisuusluokittelusta vastaavan viranomaisen myöntämään luvan. Tuomioistuin käsittelee asian suljetuin ovin. Asian voi käsitellä vain tuomari, jonka osalta on suoritettu kansallisista turvallisuuspalveluista annetussa laissa (a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény) tarkoitettu turvallisuusselvitys. Valittajalla, valittajan vaatimuksia väliintulijana tukevalla ja näiden oikeudenkäyntiasiamiehellä ei ole oikeutta tutustua turvallisuusluokiteltuihin tietoihin menettelyn aikana. Asian käsittelyyn osallistuvilla muilla osapuolilla ja heidän edustajillaan on oikeus tutustua turvallisuusluokiteltuihin tietoihin vain siinä tapauksessa, että heistä on tehty kansallisista turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitettu turvallisuusselvitys. **[alkup. 6]**

Turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta annetun lain 12 §

(1) Turvallisuusluokiteltujen tietojen käsittelijä voi evätä asianomaiselta oikeuden tutustua henkilötietoihinsa, jos turvallisuusluokituksella suojattava yleinen etu voi vaarantua tämän oikeuden käyttämisen vuoksi.

(2) Jos asianomaisen oikeuksiin vedotaan tuomioistuimessa, asiaa käsittelevään tuomioistuimeen ja turvallisuusluokiteltuihin tietoihin tutustumiseen sovelletaan 11 §:n 3 momentin säännöksiä.

Turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta annetun lain 13 §

Turvallisuusluokiteltua tietoa saa käyttää ainoastaan henkilö, jonka osalta tämän oikeuttaa valtiollisen tai julkisen tehtävän suorittaminen ja – ellei laissa toisin säädetä –

a) jolla on voimassa oleva todistus henkilökohtaisen turvallisuusselvityksen suorittamisesta, joka vastaa niiden tietojen turvallisuusluokittelun tasoa, joita hän haluaa käyttää,

- b) joka on antanut luottamuksellisuussitoumuksen
- c) joka on saanut luvan tietojen käyttämiseen. [– –]

(5) Ellei laissa toisin säädetä, tuomioistuin määrää mahdollisuudesta käyttää asioiden käsittelyjärjestyksen mukaisesti käsiteltäväkseen tulleiden asioiden ratkaisemisen edellyttämiä tietoja ilman kansalliseen turvallisuuteen liittyvää valvontaa, todistusta henkilökohtaisen turvallisuus selvityksen suorittamisesta, luottamuksellisuussitoumusta tai tietojen käyttöä koskevaa lupaa.

Kolmanteen ja neljänteen kysymykseen liittyvät Unkarin oikeussäännöt:

Turvapaikkalain 8 §

(4) Ulkomaalaiselle, jonka oleskelu Unkarin alueella vaarantaa kansallisen turvallisuuden, ei voida myöntää pakolaisasemaa.

Turvapaikkalain 15 §

Toissijaista suojeluasemaa ei voida myöntää ulkomaalaiselle – –

b) jonka oleskelu Unkarissa vaarantaa kansallisen turvallisuuden.

Viidenteen kysymykseen liittyvät Unkarin oikeussäännöt:

Turvapaikkalain 15 §

Toissijaista suojeluasemaa ei voida myöntää ulkomaalaiselle – –

ab) jonka osalta on kyse jostakin 8 §:n 5 momentissa tarkoitetuista poissulkemisperusteista

Turvapaikkalain 8 §

(5) Pakolaisasemaa ei voida myöntää ulkomaalaiselle, jonka tuomioistuin [alkup. s. 7]

a) on tuominnut tahalliseen rikokseen syylistymisen vuoksi lainvoimaisella tuomiolla vähintään viiden vuoden mittaiseen vankeusrangaistukseen,

b) on tuominnut lainvoimaisella tuomiolla vankeusrangaistukseen rikoksenuusijana, toistuvana rikoksenuusijana tai toistuvana väkivaltaisena rikoksenuusijana,

c) on tuominnut lainvoimaisella tuomiolla elämään, ruumiilliseen koskemattomuuteen tai terveyteen kohdistuvasta rikoksesta tai terveyden vaarantamisesta, henkilön vapauten, sukupuoliseen itsemääräämisoikeuteen ja koskemattomuuteen kohdistuvasta rikoksesta tai yleiseen turvallisuuteen ja

järjestykseen tai julkiseen hallintoon kohdistuvasta rikoksesta vähintään kolmen vuoden mittaiseen vankeusrangaistukseen.

IV Syyt ennakkoratkaisupyyntöön esittämiselle

Ensimmäinen ja toinen kysymys

Kúrian (ylin tuomioistuin, Unkari) näitä kysymyksiä koskevassa oikeuskäytännössä on katsottu, että asianomaisten menettelylliset oikeudet taataan pelkästään sillä, että tuomioistuin, joka tutkii sellaisen hallintopäätöksen lainmukaisuuden, joka perustuu turvallisuusluokiteltuun tietoon, voi tutkia ne asiantuntijaviranomaisen asiakirjat, joihin turvallisuusluokitellut tiedot sisältyvät. Siinä ei näin ollen edellytetä, että asianomaisen on saatava tieto näistä tiedoista ja oikeus käyttää niitä, edes niiden olennaisen sisällön osalta.

Luottamuksellisiin tietoihin perustuviin tuomioihin liittyvää oikeuksien rajoittamista koskevaa unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä voidaan tarkastella esimerkiksi asioissa C-300/11 ja C-593/10.

Valittajan tapauksessa turvapaikkaviranomaisen tekemä päätös kansainvälisen suojelun epäamisestä perustuu yksinomaan siihen, että asian käsittelyyn osallistuneet kaksi asiantuntijaviranomaista (toinen ja kolmas vastapuoli) totesivat lausunnossaan, että valittajan oleskelu Unkarissa ”vaarantaa kansallisen turvallisuuden”. Turvapaikkaviranomaisella ei ollut tietoa syistä, joihin asiantuntijaviranomaisen lausunto perustui, turvallisuusluokitellut tiedot mukaan lukien.

Valittaja ja hänen oikeudenkäyntiasiamiehensä eivät kumpikaan voineet lausua turvapaikkaviranomaiselle hallintomenettelyssä toimitetusta asiantuntijaviranomaisen lausunnosta, jota ei ollut perusteltu, eivätkä riitauttaa sen perusteita jo hallintomenettelyssä. Valittajalla on mahdollisuus hakea oikeutta tutustua hänen henkilöään koskeviin turvallisuusluokiteltuihin tietoihin turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta annetun lain nojalla, mutta vaikka hän saisikin luvan tutustua tällaisiin tietoihin, hänellä ei olisi oikeutta käyttää niitä sen kummemmin hallintomenettelyssä kuin hallintolainkäyttömenettelyssäkään. (Magyar Helsinki Bizottságin (Unkarin Helsinki-komitea) tekemään yleiseen etuun perustuvaan tietojensaantipyynnöön annetun vastauksen mukaan pääasian vastapuolet, perustuslain turvaamisesta vastaava viranomainen ja terrorismintorjuntakeskus, eivät vuonna 2019 ja vuoden 2020 ensimmäisellä puoliskolla vastaanottamiensa hakemusten perusteella myöntäneet asianomaisille minkäänlaista lupaa saada tutustua heitä koskeviin turvallisuusluokiteltuihin tietoihin) [alkup. 8]

Se, ettei oikeutta tietojen käyttämiseen ole, merkitsee, että hakijalla ei ole mahdollisuutta, vaikka hän tietäisikin, että turvallisuusluokiteltuja tietoja on olemassa, esittää väitteitä syistä, joihin turvapaikkamenettelyssä tehty päätös

perustuu, eikä näin myöskään esittää perusteluja poissulkemisperusteen soveltumatta jättämisen tueksi.

Turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta annetussa laissa ei sallita sitä, että asiantuntijaviranomainen, joka päättää tutustumisoikeudesta, hyväksyisi tutustumishakemuksen osittain ilmoittamalla antamansa lausunnon perusteina käyttämiensä syiden olennaisen sisällön.

Vaikka tuomioistuimella, joka tutkii turvapaikka-asiassa tehdyn päätöksen ja sen perusteena käytetyn asiantuntijaviranomaisen lausunnon (kuten ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin nyt käsiteltävässä tapauksessa), on oikeus tutustua luottamuksellisiin tai turvallisuusluokiteltuihin tietoihin, se ei voi käyttää niitä missään vaiheessa, ei edes pääasian oikeudenkäynnissä, eikä se voi lausua tai todeta niistä mitään sen paremmin oikeudenkäynnissä kuin tuomiossakaan. Tuomioistuimen tuomiosta puuttuu näin ollen tosiseikkoja ja olosuhteita, joihin sen arviointi tältä osin perustuu.

Tuomioistuimen on tutkittava hallintopäätöksen lainmukaisuus ja lausuttava viimeisenä asteena sellaisen poissulkemisperusteen soveltamismahdollisuudesta, joka perustuu luottamuksellisiin tai turvallisuusluokiteltuihin tietoihin ilman, että valittajalla tai hänen oikeudenkäyntiasiamiehellään olisi ollut mahdollisuus puolustautua tai esittää väitteitä tai tuoda esiin tosiseikkoja, jotka voisivat estää poissulkemisperusteen soveltamisen valittajaa koskevassa yksittäistapauksessa. Tuomioistuin voi päättää – perusteluja esittämättä – vain siitä, voivatko turvallisuusluokitellut tiedot, joihin viranomainen on vedonnut, oikeuttaa asiantuntijaviranomaisen tekemät päätelmät.

Tuomioistuin ei voi taata, että pääasian valittajalle missään tapauksessa ilmoitettaisiin olennaiset syyt, joihin se asiantuntijaviranomaisen lausunto ja turvapaikkahakemuksen asiaratkaisu, jotka tuomioistuin tutkii, perustuvat.

Menettelydirektiivin 23 artiklan 1 kohdan b alakohtaa ei ole saatettu osaksi Unkarin oikeutta, mikä johtaa ylimääräiseen poikkeukseen kyseisessä direktiivin säännöksessä nimenomaisesti sallitun poikkeuksen ohella. Tätä ei kuitenkaan sallita direktiivissä, SEUT 72 artiklassa tai missään muussakaan unionin oikeuden säännöksessä tai määräyksessä.

On siis kysyttävä, takaavatko mainitut Unkarin oikeussäännöt ne perustavanlaatuiset menettelylliset oikeudet, jotka kuuluvat valittajalle menettelydirektiivin ja perusoikeuskirjan 47 artiklan perusteella, ja tehokkaat oikeussuojakeinot.

Edellä lainatuista menettelydirektiivin säännöksistä on tämän vuoksi tarpeen saada täsmällinen tulkinta, koska sellainen luottamuksellisia tietoja koskevan tutustumisoikeuden rajoittaminen ja tämän oikeuden epääminen, jolla loukataan menettelyllisiä oikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan, voi lopulta johtaa turvapaikka-oikeuden (perusoikeuskirjan 18 artikla) ja muiden sellaisten perusoikeuksien, joiden rajoittaminen ei ole sallittua, loukkaamiseen **[alkup. s. 9]**

(perusoikeuskirjan 2, 4 ja 19 artikla), mikäli kansainvälistä suojelua koskeva päätös on perusteeton.

Kolmas ja neljäs kysymys

Unionin tuomioistuin on asiassa C-369/17 antamassaan tuomiossa jo todennut, että turvapaikka-asioissa toimivaltaisen viranomaisen on ratkaistava tapauskohtaisesti poissulkemisperusteita koskevat kysymykset tutkimalla ja arvioimalla kaikki käytettävissään olevat asiaratkaisuun vaikuttavat tosiseikat. Asioissa C-715/17 ja C-380/18 annetuissa tuomioissa on myös ohjeita tämän arvioinnin suorittamista varten.

Asiantuntijaviranomaisen on Unkarin lainsäädännön mukaan annettava ”kansallisen turvallisuuden vaarantumisesta” sitova lausunto, jota sen ei tarvitse perustella, eikä turvapaikkaviranomainen voi poiketa tästä lausunnosta, eli se voi vain viitata asiantuntijaviranomaisen lausuntoon ja sovellettaviin oikeussääntöihin. Unkarin lainsäädännöstä seuraa näin ollen, että kansainvälisestä suojelusta tehty asiaratkaisu syntyy turvapaikkaviranomaisen päätöksellä – jossa ei myöskään tarkastella asiantuntijaviranomaisen lausunnon perusteita – jossa ei loppujen lopuksi tutkita perusteellisesti poissulkemisperusteen olemassaoloa ja sovellettavuutta kyseisessä yksittäistapauksessa eikä oteta huomioon siinä vallitsevia tapauskohtaisia olosuhteita eikä arvioida ratkaisun tarpeellisuutta eikä oikeasuhteisuutta. Direktiiveistä ja unionin näitä kysymyksiä koskevista tuomioista seuraa, että siinäkin tapauksessa, että asiantuntijaviranomainen (kansallinen turvallisuusviranomainen) osallistuu asian käsittelyyn, asiaa käsittelevä viranomainen ei voi antaa asiaratkaisua turvapaikkahakemuksesta (tunnustaa tai poistaa pakolaisasemaa tai toissijaista suojeluasemaa), joka perustuisi yksinomaan ja automaattisesti sellaisen toisen viranomaisen päätökseen, jolla on toimivalta lausua tietystä erityisestä osakysymyksestä – suorittamatta itse määrittelydirektiivin 4 artiklassa edellytetyä arviointia.

Unkarin lainsäädännöstä seuraa siis, että kansainvälistä suojelua koskevaa asiakysymystä ei ratkaise turvapaikkaviranomainen, eikä se tee viime kädessä tästä päätöstä, vaan sen ratkaisevat asiantuntijaviranomaiset, jotka eivät täytä menettelydirektiivissä tällaisen päätöksen edellyttämälle tutkinnalle ja sen tekemiselle asetettuja vaatimuksia, eikä niitä ole tähän siinä valtuutettu, eivätkä ne toimi menettelyissään asian kannalta merkityksellisten direktiivien aineellisten ja menettelyllisten säännösten mukaisesti. Tämä unionin oikeuden vastaiselta vaikuttava toimivallan siirto saattaa johtaa niiden menettelyllisten takeiden laiminlyöntiin, joista on säädetty unionin oikeudessa.

Vaikka määrittelydirektiivin 17 artiklan 1 kohdan b alakohta on ehdoton säännös, sen soveltaminen edellyttää toissijaista suojelua koskevassa asiassa, että turvapaikkaviranomainen suorittaa tapauskohtaisen ja perusteellisen tutkinnan ja arvioinnin. Tässä säännöksessä itsessään todetaan yhtäältä, että, jotta tällaisen turvallisuuteen kohdistuvaan vaaraan voitaisiin vedota, [alkup. s. 10] on tähän oltava ”perusteltuja syitä”. Sen 19 artiklan 4 kohdassa säädetään toisaalta

nimenomaisesti, että jäsenvaltion on kussakin yksittäistapauksessa osoitettava, ettei asianomaisella henkilöllä ole (tai ei enää ole) oikeutta toissijaiseen suojeluun 19 artiklan 3 kohdan nojalla (väite turvallisuuteen kohdistuvasta vaarasta).

Viides kysymys

Turvapaikkaviranomainen totesi turvapaikkalain 15 §:ssä säädetyn poissulkemisperusteen nojalla, ettei valittajalle voida myöntää toissijaista suojeluasemaa. Se perusti päätöksensä 6.6.2002 valittajalle annettuun, 18 vuotta sitten lainvoimaiseksi tulleeseen rikustuomioon, jonka kohteena ollut rikos oli sen mukaan törkeä.

Valittaja on suorittanut mainitussa tuomiossa määrätyn vapausrangaistuksen loppuun vuonna 2004, eli 16 vuotta sitten, mutta koska kyseinen rikos oli tiedossa silloin, kun valittajalle myönnettiin pakolaisasema, sen myöntäminen tapahtui tuomion vastaisesti, koska aseman myöntänyt viranomainen ja turvapaikan myöntämisestä määrännyt tuomioistuimien eivät kumpikaan soveltaneet kyseiseen rikokseen liittyvää poissulkemisperustetta.

Loppuosa

[– –][kansallisia prosessioikeudellisia seikkoja]

Budapest, 27.1.2021.

[– –] [allekirjoitukset]